

L. A. GEELHOED

FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2006. május 18.<sup>1</sup>

## I – Bevezetés

1. A jelen ügyben a Bíróságtól a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: „élőhely”-irányelv)<sup>2</sup> 3. cikke (1) bekezdésének értelmezését kérik az irányelv hatodik preambulumbekkezdésével összefüggésben. A Verwaltungsgerichtshof különösen azt szeretné tudni, milyen védelmi intézkedéseket kell hozni azon természetvédelmi területek vonatkozásában, amelyek elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust foglalnak magukban, és/vagy veszélyeztetett faj élőhelyeül szolgálnak, és amelyek még nem szerepelnek a közösségi jelentőségű területek Bizottság által az irányelv 4. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdése szerint összeállítandó jegyzékén.

## II – Jogi háttér

### A – A közösségi jog

2. Az irányelv hatodik preambulumbekkezdése szerint ahhoz, hogy gondoskodni lehessen a közösségi érdekeltségű természetes élőhelyek és fajok kedvező védeltségi állapotának helyreállításáról, illetve fenntartásáról, különleges természetvédelmi területeket kell kijelölni egy egységes európai ökológiai hálózat előre meghatározott ütemtervnek megfelelő létrehozása érdekében.

3. Az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerint a különleges természetmegőrzési területek egységes európai ökológiai hálózatát Natura 2000 néven hozzák létre. Az I. mellékletben felsorolt természetes élőhelytípusokat magában foglaló, továbbá a II. mellékletben felsorolt fajok élőhelyeül szolgáló természeti területekből álló hálózat célja, hogy biztosítsa az érintett természetes élőhelytípusok, valamint az érintett fajok élőhelyeinek kedvező védeltségi állapotának fenntartását vagy adott esetben helyreállítását természetes kiterjedésükön, illetve elterjedési területükön belül.

1 – Eredeti nyelv: holland.

2 – HL L 206., 7. o., magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet 2. kötet 102. o.

4. Az irányelv 4. cikke előírja azt az eljárást, amely során különleges természetmegőrzési területekké minősítik azokat a területeket, amelyekben az irányelv által védett fajok és élőhelyek előfordulnak. Az (1)–(5) bekezdés így szól:

„(1) A III. mellékletben (1. szakasz) meghatározott követelmények és a vonatkozó tudományos ismeretek alapján minden egyes tagállam benyújtja a megfelelő természeti területek javasolt jegyzékét, amelyben feltűntetik, hogy az I. mellékletben felsorolt természetes élőhelytípusok, illetve a II. mellékletben felsorolt őshonos fajok közül melyek fordulnak elő az egyes természeti területeken. [...]

Az irányelvről szóló értesítést követő három éven belül a jegyzéket megküldik a Bizottságnak az egyes természeti területekre vonatkozó tájékoztatással együtt. [...]

(2) A III. mellékletben (2. szakasz) meghatározott követelmények alapján, továbbá az 1. cikk c) pontjának iii. alpontjában említett öt bioföldrajzi régió, valamint a 2. cikk (1) bekezdésében említett terület egészének keretén belül a Bizottság – a tagállamokkal egyetértésben – az általuk készített jegyzékek felhasználásával összeállítja a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékének tervezetét, amely megállapítja, hogy mely természeti terület foglal magában egy vagy több elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust, vagy mely szolgál veszélyeztetett faj élőhelyeként.

Azon tagállamok, amelyek területének több mint 5%-át egy vagy több elsődleges fontos-

ságú természetes élőhelytípus és veszélyeztetett faj élőhelyéül szolgáló természeti terület teszi ki, a Bizottsággal egyetértésben kérelmezhetik a III. mellékletben (2. szakasz) felsorolt követelmények rugalmasabb kezelését a területükön található, közösségi jelentőségű természeti területek kiválasztása során.

A Bizottság a 21. cikkben megállapított eljárással összhangban hagyja jóvá a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékét, amely megállapítja, hogy mely természeti terület foglal magában egy vagy több elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust, vagy mely szolgál veszélyeztetett faj élőhelyeként.

(3) A (2) bekezdésben említett jegyzéket az ezen irányelvről szóló értesítéstől számított hat éven belül kell elkészíteni.

(4) Egy közösségi jelentőségű természeti terület (2) bekezdésben megállapított eljárással összhangban történő jóváhagyása után az érintett tagállam a lehető leghamarabb – de legkésőbb hat éven belül – különleges természetvédelmi területté nyilvánítja az érintett területet [...]

(5) Amint egy természeti terület felvételre kerül a (2) bekezdés harmadik albekezdésében említett jegyzékbe, a 6. cikk (2), (3) és (4) bekezdését kell rá alkalmazni.”

5. A nemzeti jegyzékekben szereplő területek közösségi jelentőségének megítélése céljából a III. melléklet (2. szakasz) előírja:

„1. Valamennyi, a tagállamok által az 1. szakaszban megjelölt, kiemelt jelentőségű természetes élőhelytípust és/vagy kiemelt jelentőségű fajt tartalmazó terület közösségi jelentőségű területnek tekintendő.

2. A tagállamok jegyzékeiben szereplő egyéb területek közösségi jelentőségének, vagyis annak vizsgálata, hogy milyen mértékben járulnak hozzá valamely, I. mellékletben szereplő természetes élőhelytípus, illetve II. mellékletben felsorolt faj kedvező védeltségi állapotának fenntartásához, illetve helyreállításához, továbbá a Natura 2000 koherenciájához, az alábbi szempontok alapján történik:

[...]”

6. Az „élőhely”-irányelv 6. cikkének (2) bekezdése szerint a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket a különleges természetvédelmi területeken található olyan természetes élőhelytípusok és olyan fajok élőhelyei károsodásának és megzavarásának megakadályozására, amelyek céljára az egyes

területeket kijelölték, amennyiben a zavarás mértéke ezen irányelv céljaira tekintettel jelentős hatással lehet.

7. Az irányelv 6. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy figyelembe véve az adott természeti terület védelmével kapcsolatos célkitűzéseket, megfelelő vizsgálatot kell folytatni minden olyan terv vagy program hatásait illetően, amely nem kapcsolódik közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlen a természeti terület kezeléséhez, de akár önmagában, akár pedig más terv vagy program részeként valószínűleg jelentős hatással lesz arra. A természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának eredményét figyelembe véve, továbbá a (4) bekezdés rendelkezéseinek értelmében az illetékes nemzeti hatóságok csak azután hagyják jóvá az érintett tervet vagy programot, ha megbizonyosodtak arról, hogy az nem fogja hátrányosan befolyásolni az érintett természeti terület épségét, és miután – adott esetben – kikérték a lakosság véleményét is.

8. Az irányelv 6. cikkének (4) bekezdése előírja, hogy amennyiben a természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának kedvezőtlen eredménye ellenére valamely elsődlegesen fontos, társadalmi vagy gazdasági jellegű közösségi érdekre figyelemmel – alternatív megoldás hiányában – mégis végre kell hajtani egy tervet vagy programot, a tagállam minden szükséges kiegyenlítő intézkedést megtesz a Natura 2000 általános egységességének megóvása érdekében. A tagállam az elfogadott kiegyenlítő intézkedésekről értesíti a Bizottságot. Amennyiben az érintett természeti terület elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust foglal magában, és/vagy veszélyeztetett faj élőhelyeül szolgál, kizáró-

lag az emberi egészséggel, a közbiztonsággal vagy a környezet szempontjából elsődlegesen fontos előnyökkel kapcsolatos, továbbá – a Bizottság véleménye szerint – a közérdek kényszerítő indokain alapuló szempontokat lehet érvényesíteni.

Ilyen intézkedést az illetékes természetvédelmi hatóságok vagy helyi önkormányzatok csak akkor tehetnek, ha ezzel egy időben, vagy közvetlenül utána lefolytatják a végleges védelmi eljárást is.”

### III – Tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

#### B – A nemzeti jog

9. A Bayerisches Naturschutzgesetz (bajor természetvédelmi törvény) 48. cikkének (2) bekezdése így szól:

„A 45. cikk szerint illetékes helyi önkormányzatok vagy természetvédelmi hatóságok a III. szakasz szerinti végrehajtási rendeletek elfogadásáig, rendeletben vagy egyedi aktsal, legfeljebb kétéves időtartamra a III. szakaszban előírt változtatási tilalmat vezethetnek be annak érdekében, hogy biztosítsák a védendő területek és területi egységek ideiglenes oltalmát olyan esetekben, amikor a változtatások veszélyeztethetik a tervezett védelmi intézkedések által elérni kívánt célokat; e határidő legfeljebb egy évvel meghosszabbítható, ha azt különleges körülmények indokolják.

10. A felperesek egy új autópálya, a München-Délkelet-Bajorországgal összekötő, és az Ausztriához való összeköttetést biztosító A 94 egy szakaszának megépítését ellenzik. A szövetségi autópálya-építés szükségességét értékelő tervben ez a szakasz „elsődleges fontosságú” minősítéssel szerepel. Az A 94-est mint tervezett közúti összeköttetést felvették továbbá a transzeurópai hálózatok programjába.

11. A vitatott szakasz olyan területeken vezet keresztül, amelyeknek a Natura 2000 európai hálózat céljából történő közösségi jelentőségű természeti területté nyilvánítására a Német Szövetségi Köztársaság 2004. november 29-én a Bizottságnak küldött levelében javaslatot tett. A bejelentéshez mellékelt ökológiai adatokból kitűnik, hogy többek között az irányelv I. mellékletében „*Alnus glutinosa* és *Fraxinus excelsior* élőhelyétül szolgáló alluviális erdő” néven szereplő

elsődleges fontosságú élőhelytípusról van szó. A Bizottság az érintett területeket még nem vette fel az irányelv 4. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdése szerint a közösségi jelentőségű területek általa összeállított jegyzékébe.

kijelölhető, különösen olyan területek esetében, amelyek elsődleges fontosságú természetes élőhelytípusokat vagy veszélyeztetett fajokat tartalmaznak, azt megelőzően, hogy e területeket felvették a közösségi jelentőségű területek Európai Közösségek Bizottsága által a fent hivatkozott irányelv 21. cikkében megállapított eljárás szerint meghatározott jegyzékébe?

12. A kérdést előterjesztő bíróság nézete szerint az esetleges intézkedéseket az irányelv által követett célok fényében kell meghozni. Mivel az eljárás jelenlegi állása szerint nem zárható ki, hogy az említett terv jelentős hátrányos hatásokkal járna, különösen az alluviális erdő nevű elsődleges fontosságú élőhelytípus vonatkozásában, ezért egy az e területen végzett beavatkozás az irányelvből eredő kötelezettséggel ellentétes lehet.

2) Milyen hatással van e védelmi rendszerre, ha az említett területek már szerepelnek a javasolt területek Bizottsághoz benyújtott, a 92/43/EGK irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerinti nemzeti jegyzékében?

13. A Verwaltungsgerichtshof felfüggesztette az eljárást, és három kérdést terjesztett előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

1) Milyen védelmi rendszer létrehozását követeli meg a 92/43/EGK irányelv hatodik preambulumbekkezdésével együtt értelmezett 3. cikkének (1) bekezdése, figyelemmel az EK-Szerződés 10. cikkének (2) bekezdésében foglalt, a szerződés célkitűzései megvalósítása veszélyeztetésének tilalmára, a Bíróság C-117/03. sz., Dragaggi és társai ügyben 2005. január 13-án hozott ítéletét követően, a közösségi jelentőségű területként

3) Eleget tesz-e az említett területekre vonatkozó, a bajor természetvédelmi törvény 48. cikkének (2) bekezdése szerinti nemzeti védelmi rendszer a 92/43/EGK irányelv hatodik preambulumbekkezdésével együtt értelmezett 3. cikke (1) bekezdésében található közösségi jogi előírásoknak, figyelemmel az EK-Szerződés 10. cikkének (2) bekezdésében foglalt, a szerződés célkitűzéseinek megvalósítását veszélyeztető intézkedések tilalmára?

14. Írásbeli észrevételeket nyújtott be a Bund Naturschutz in Bayern, J. Märkl és társai, valamint Friederike Nischwitz és társai (a továbbiakban: felperesek), a Freistaat Bayern és a Bizottság. A 2006. április 6-i tárgyaláson valamennyien szóban ismertették észrevételeiket.

bíróság megállapítani, hogy mely szabályok és tényállásbeli feltételek alapján kell a tervekből előreláthatóan fakadó beavatkozásokat megítélni.

#### IV – Értékelés

15. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első két kérdéssel az előterjesztő bíróság azt kívánja tisztázni, hogy milyen védelmi szint vonatkozik azokra a közösségi jelentőségű területként kijelölhető területekre, különösen ha azok elsődleges fontosságú természetes élőhelytípusokat vagy veszélyeztetett fajokat tartalmaznak, amelyeket még nem vettek fel az irányelv 4. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdése szerint a közösségi jelentőségű területek Bizottság által meghatározandó jegyzékébe.

17. Előjáróban utalni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a tagállamok irányelvből eredő kötelezettsége az abban írt cél elérésére, valamint azon, az EK 10. cikk szerinti feladatuk, hogy megtegyék a megfelelő általános és különös intézkedéseket e kötelezettség teljesítésének biztosítása érdekében, ezen államok minden hatóságára vonatkozik, beleértve hatáskörük keretén belül az igazságszolgáltatás szerveit is.<sup>3</sup>

18. Ebből következik, hogy a nemzeti bíróságnak a nemzeti jogot annak alkalmazása során, amennyire csak lehetséges, a kérdéses irányelv szövegére és céljára tekintettel kell értelmeznie, az abban írt cél elérése és ezáltal az EK 249. cikk harmadik bekezdésének való megfelelés érdekében.<sup>4</sup>

16. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből az is következik, hogy az előterjesztő bíróság tudni szeretné, hogy azokat a területeket, amelyeket még nem vettek fel a közösségi jelentőségű területek Bizottság által meghatározott jegyzékébe, közösségi védelmi rendszerrel kell-e védeni, vagy talán a tagállamok feladata a terület kizárólag a nemzeti védelmi rendszer kereteibe tartozó intézkedések általi védelmének biztosítása. Az erre adott válasz alapján tudja a nemzeti

19. Így tehát az a kérdés, hogy milyen védelmet kell biztosítani az „élőhely”-irány-

3 – Lásd többek között a 14/83. sz., Von Colson és Kamann ügyben 1984. április 10-én hozott ítélet [EBHT 1984., 1891. o.] 26. pontját és a C-106/89. sz. Marleasing-ügyben 1990. november 13-án hozott ítélet [EBHT 1990., I-4135. o.] 8. pontját.

4 – Lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Von Colson és Kamann ügyben hozott ítélet 26. és a fent hivatkozott Marleasing-ügyben hozott ítélet 8. pontját.

elv szerint azoknak a területeknek, amelyek közösségi jelentőségű területként kijelölhetők, de amelyeket még nem vettek fel a közösségi jelentőségű területek Bizottság által meghatározandó jegyzékébe.

20. Az irányelv célja egy egységes európai ökológiai hálózat létrehozása annak érdekében, hogy gondoskodni lehessen a tagállamok területén található természetes élőhelyek és vadon élő állatok és növényfajok kedvező védettségi állapotának fenntartásáról vagy akár helyreállításáról.<sup>5</sup> E cél érdekében különleges természetmegőrzési területeket<sup>6</sup> kell kijelölni az irányelv 4. cikke szerinti eljárással.

21. A különleges természetmegőrzési területek kijelölésének 4. cikk szerinti eljárása négy szakaszból áll. Először minden tagállam jegyzéket készít a területekről, amelyen szerepelnek az e területeken előforduló I. mellékletben felsorolt természetes élőhelytípusok és a II. mellékletben felsorolt őshonos fajok (4. cikk (1) bekezdés). Ezután a Bizottság – a tagállamokkal egyetértésben – az általuk készített jegyzékek felhasználásával összeállítja a közösségi jelentőségű termé-

zeti területek jegyzékének tervezetét (4. cikk (2) bekezdésének első és második albekezdése). Ezután a Bizottság a 21. cikkben megállapított eljárással összhangban hagyja jóvá a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékét (4. cikk (2) bekezdésének harmadik albekezdése és a 4. cikk (3) bekezdése). Végül a tagállamok különleges természetvédelmi területté nyilvánítják a közösségi jelentőségű területeket (4. cikk (4) bekezdése).

22. Az „élőhely”-irányelv által meghatározott ütemterv szerint a tagállamoknak először három éven belül – tehát 1995. június 10-ig – kell a Bizottságnak valamennyi olyan területre javaslatot tenniük, amelyek szóba jöhetnek a Natura 2000 részterületeként. Ezután az irányelvről szóló értesítéstől számított hat éven belül – tehát 1998. június 10-ig – kell a Bizottságnak e javaslatok alapján elkészítenie azon közösségi jelentőségű területek közösségi jegyzékét, amelyeket felvesznek a Natura 2000-be. Végül a tagállamoknak hat éven belül – tehát 2004. június 10-ig – kell különleges természetvédelmi területté nyilvánítaniuk a közösségi jelentőségű területeket.

23. A jelen esetben a német kormány többek között 2004. november 29-én megküldte a Bizottságnak az „élőhely”-irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerinti élőhelyterületek jegyzékét. E területeket a Bizottság még nem vette fel a közösségi jegyzékbe.

5 – Első, harmadik, negyedik, ötödik és hatodik preambulumbekkezdés.

6 – Hatodik és hetedik preambulumbekkezdés.

24. A Società Italiana Dragaggi ügyben 2005. január 13-án hozott ítélet<sup>7</sup> esetében, amelyben a Bíróságnak az „élőhely”-irányelv 6. cikkének alkalmazásáról kellett döntenie, egy olaszországi hatóság megszüntetett egy kikötőben való üledékkotrás kivitelezésére vonatkozó szerződés-odaítélési eljárást, mivel az a terület, ahova a kikötött üledéket lerakták volna, olyan területen feküdt, amelynek védelmi területté nyilvánítására Olaszország az „élőhely”-irányelv szerint javaslatot tett a Bizottságnak. Ezen ügyben az volt a kérdés, hogy az „élőhely”-irányelv 6. cikkének védelmi rendelkezései már alkalmazandóké, annak ellenére, hogy a területeknek az „élőhely”-irányelv 4. cikke szerinti kijelölésére irányuló eljárás még nem zárult le. Ítéletében a Bíróság kifejtette:

„[...] az irányelv 4. cikkének (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az irányelv 6. cikkének (2)–(4) bekezdésében előírt védelmi intézkedéseket kizárólag azon területek vonatkozásában kell alkalmazni, amelyek – az irányelv 4. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdésével összhangban – szerepelnek a közösségi jelentőségű területeknek a Bizottság által az irányelv 21. cikkében előírt eljárás szerint jóváhagyott jegyzékében.

Ebből azonban nem következik, hogy a tagállamoknak nem kell védeniük a területet attól a pillanattól fogva, hogy azokat az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének alapján a Bizottság számára megküldött javasolt nemzeti jegyzékben mint közösségi jelentőségű területként meghatározható területet tüntetik fel.

E területek e pillanattól történő megfelelő védelme hiányában ugyanis könnyen veszélybe kerülhet a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelmére vonatkozó – az irányelv hatodik preambulumbekkezdésében, valamint a 3. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott – cél megvalósítása. [...]”<sup>8</sup>

25. Ezen ítélet szerint az irányelv 6. cikkének (2)–(4) bekezdésében előírt védelmi intézkedések csak azon területek vonatkozásában kötelezőek, amelyek szerepelnek a közösségi jelentőségű területek Bizottság által összeállított jegyzékében.

26. Azonban ahogyan arra a felperesek és a Bizottság hivatkozik, a tagállamok nem okozhatnak kárt, és egyéb módon sem veszélyeztethetik a szóban forgó területek

7 – A C-117/03. sz. Società Italiana Dragaggi ügyben 2005. január 13-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-167. o.].

8 – A Società Italiana Dragaggi ügyben hozott ítélet 25–27. pontja.



minőségét a Natura 2000 szakaszokban történő megvalósítása során. Mert bár a tagállamok nem kötelesek egy irányelv átültetéséhez szükséges intézkedéseket megtenni az erre előírt határidő lejárta előtt, az EK 10. cikk (2) bekezdéséből az EK 249. cikk (3) bekezdésével és magával az irányelvvel összefüggésben az következik, hogy az átültetésre nyitva álló időszak során mellőzniük kell olyan rendelkezések meghozatalát, amelyek alkalmasak arra, hogy komolyan megkérdőjelezzék az irányelvben foglalt célokat.<sup>9</sup> Ez érvényes arra az esetre is, ha folyik még a közösségi jelentőségű területek kijelölésére vonatkozó eljárás, amelyet itt az „élőhely”-irányelv 4. cikke előír.

27. A tagállamok azon kötelezettségét, hogy felhagyjanak mindennel, ami komolyan veszélyeztetheti az „élőhely”-irányelv által előírt eredmény megvalósítását, most szigorúan kell figyelembe venni, mivel az irányelv által előírt ütemtervet nem tartották be. Ezen ütemterv szerint az európai ökológiai hálózatot 2004. június 10-ig meg lehetett volna valósítani. Ha betartották volna ezt az ütemtervet, akkor az érintett területek már az „élőhely”-irányelv 6. cikkének védelme alatt állnának. Írásbeli nyilatkozataiban a Bizottság utal arra, hogy az ütemtervet azért

nem tartották be, mert a tagállamok csak nagy késéssel javasoltak területeket.<sup>10</sup>

28. Minél nagyobb késéssel állítja össze a tagállam a közösségi jelentőségű területek jegyzékét, illetve jelöl ki különleges védelmi területeket, annál messzemenőbb védelmet fognak igényelni e területek. Itt nincs jelentősége annak, hogy olyan területekről van szó, amelyeket már felvettek a Bizottságnak az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerint megküldött javasolt területek nemzeti jegyzékére, vagy olyan területekről, amelyeknek tulajdonságai alapján szerepelniük kellene a közösségi jegyzéken, azonban amelyeket még a tagállam nem ajánlott közösségi jelentőségű területekként a Natura 2000 hálózatba. A tagállamnak mindkét esetben gondoskodnia kell arról, hogy megőrizze a területhez nemzeti szinten fűződő fontos ökológiai érdeket mindaddig, amíg a Bizottság össze nem állította a közösségi jelentőségű területek jegyzékét.

29. Felperesek előadták, hogy a tagállamok azon kötelezettségéből, hogy mellőzzenek

9 – A C-129/96. sz. Inter-Environnement Wallonie ügyben 1997. december 18-án hozott ítélet [EBHT 1997., I-7411. o.] 45. pontja.

10 – A Bíróság megállapította, hogy a Német Szövetségi Köztársaság megszegte az „élőhely”-irányelvből eredő kötelezettségét azáltal, hogy nem a határidőnek megfelelően küldte meg a Bizottságnak a területeknek az ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdésének első albekezdésében említett jegyzékét, az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének második albekezdésében meghatározott, e területekre vonatkozó tájékoztatással együtt. A C-71/99. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2001. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-5811. o.]. Lásd még a C-67/99. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2001. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-5757. o.] és a C-220/99. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2001. szeptember 11-én hozott ítéletet [EBHT 2001., I-5831. o.].

mindent, ami alkalmas arra, hogy komolyan veszélyeztesse az „élőhely”-irányelv által előírt eredmények megvalósítását, teljes változtatási tilalom következik.

30. Állításuk szerint a tagállamok kötelesek a területeket kedvező állapotban megőrizni mindaddig, amíg a Bizottság nyilatkozni tud arról, hogy a területeket közösségi jelentőségű területként fel kell-e venni a közösségi jegyzékbe. E területekre ezért rontási tilalomnak kell vonatkoznia. Ez azt jelenti, hogy a tagállamok nem hajthatnak végre olyan változtatásokat, amelyek károsan befolyásolhatják a terület jelentőségét. Az abszolút változtatási tilalomnál kevésbé mélyreható eszköz nem biztosítaná kellőképpen a területek ökológiai jelentőségét.

31. A Freistaat Bayern szerint nem szabad ugyan veszélyeztetni vagy egyéb módon aláásni az irányelv célját, ez azonban nem vezet egy terület vonatkozásában abszolút változtatási tilalomhoz. A Bizottságnak megküldött nemzeti jegyzéken szereplő területek károsításának tilalma nem jelenti azt, hogy mindenfajta változtatás tilos lenne.

32. Az irányelv 6. cikke tartalmazza azokat a védelmi intézkedéseket, amelyeket meg kell hozni azon területek vonatkozásában, amelyek szerepelnek a közösségi jelentőségű területek Bizottság által összeállított jegyzékében. E cikk (4) bekezdése meghatározza: „Amennyiben a természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának kedvezőtlen eredménye ellenére valamely elsődlegesen fontos, társadalmi vagy gazdasági jellegű közösségi érdekre figyelemmel – alternatív megoldás hiányában – mégis végre kell hajtani egy tervet vagy programot, a tagállam minden szükséges kiegyenlítő intézkedést megtesz a Natura 2000 általános egységességének megóvása érdekében. A tagállam az elfogadott kiegyenlítő intézkedésekről értesíti a Bizottságot. Amennyiben az érintett természeti terület elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust foglal magában, és/vagy veszélyeztetett faj élőhelyéül szolgál, kizárólag az emberi egészséggel, a közbiztonsággal vagy a környezet szempontjából elsődlegesen fontos előnyökkel kapcsolatos, továbbá – a Bizottság véleménye szerint – a közérdek kényesítő indokain alapuló szempontokat lehet érvényesíteni.”

33. Az „élőhely”-irányelv 6. cikke (4) bekezdésének bizonyossága szerint az irányelv nem hoz létre abszolút változtatási tilalmat. A tervek és programok végrehajtása azonban igen jelentősen korlátozott. Bizonyos terveket és programokat csak valamely elsődlegesen fontos közösségi érdek megléte esetén lehet végrehajtani. Emellett az elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust magában foglaló vagy veszélyeztetett faj élőhelyéül

szolgáló különleges területekre még szigorúbb követelményeket állapít meg.

34. Véleményem szerint az „élőhely”-irányelv 6. cikke (4) bekezdésének követelményeit megfelelően alkalmazni kell addig, amíg a Bizottság összeállítja a jegyzéket. Ez azt jelenti, hogy a tervek és programok megálapításánál más érdekeket is figyelembe lehet venni. Az abszolút változtatási tilalom e területek védelmére e rendelkezés fényében túlzott.

35. A tagállamoknak azonban gondoskodniuk kell arról, hogy ne veszélyeztessék komolyan a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények megőrzésének többek között az irányelv hatodik preambulumbekkezdésében és 3. cikke (1) bekezdésében foglalt céljai megvalósításának elérését. A terveket és programokat ezért csak akkor lehet végrehajtani, ha azok nem szűkítik a területhez nemzeti szinten fűződő fontos ökológiai érdeket. Ennek érdekében a tagállamoknak intézkedéseket kell hozniuk, hogy a területekre gyakorolt hatás végül is a lehető legcsekélyebb legyen, és a lehető legkevésbé káros intézkedéseket kell meghozniuk, amelyek összességükben nem vezetnek a terület lényeges értékének elvesztéséhez.

36. Különösen az „élőhely”-irányelv 6. cikke (4) bekezdésének az elsődleges fontosságú

természetes élőhelytípust magában foglaló vagy veszélyeztetett faj élőhelyéül szolgáló különleges területekre vonatkozó követelményeit kell szigorúan alkalmazni. Ezeket védeni kell az ezeket fenyegető veszélyre tekintettel. A preambulumbekkezdések hangsúlyozzák, hogy a tagállamok európai területén belül folyamatosan károsodnak a természetes élőhelyek, és egyre növekszik a súlyosan veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok száma; továbbá hogy a veszélyeztetett természetes élőhelyek és fajok a Közösség természeti örökségét képezik, és veszélyeztetettségük gyakran országhatáron átívelő problémát jelent, ami miatt közösségi szintű intézkedésekre van szükség védelmük érdekében; A megőrzésük érdekében tett intézkedések gyors végrehajtása, ahogyan azt az irányelv ötödik preambulumbekkezdése ajánlja, így szintén nagy jelentőséggel bír.<sup>11</sup>

37. A nemzeti bíróság feladata megítélni, hogy az A 94-esre vonatkozó terv végrehajtása rontja-e a terület minőségét, és szűkíti-e a területhez nemzeti szinten fűződő fontos ökológiai érdeket.

38. Az előzőeket figyelembe véve a harmadik kérdést nem kell megválaszolni.

<sup>11</sup> – Mellesleg azért nem valósul meg az intézkedések gyors végrehajtása, mert a tagállamok csak nagy késéssel javasoltak területeket. Az irányelv által előírt ütemterv szerint az európai ökológiai hálózatot 2004. június 10-ig létre kellett volna hozni.

## V – Véggkövetkeztetések

39. Azt javaslom, hogy a Bíróság a feltett kérdésekre az alábbi választ adja:

A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv értelmében, különösen az EK 10. cikkkel és az EK 249. cikkkel összefüggésben a tagállamok kötelesek gondoskodni arról, hogy a tervek és programok végrehajtása ne csökkentse a tagállamok által javasolt területek fontos ökológiai érdekét, vagy azon területekét, amelyeknek tulajdonságaik alapján szerepelniük kellene a közösségi jegyzéken, ami az „élőhely”-irányelv által előírt eredmény megvalósítását komolyan veszélyeztethetné. A nemzeti bíróság feladata annak megítélése, hogy ilyen veszély fennáll-e.